

PROGRAM MERYTORYCZNY
XXIV Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego im. majora Marka Gajewskiego

**„Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 1939–1948.
W walce o wolną Polskę”**

Rok szkolny 2018/2019

Konkurs jest przeznaczony dla uczniów:

- szkoły podstawowej (klasy IV–VIII);
- oddziałów gimnazjalnych;
- branżowej szkoły I stopnia i oddziałów zasadniczej szkoły zawodowej.

Uczniowie biorący udział w Konkursie powinni wykazać się:

- znajomością zagadnień z historii Polski i historii powszechnej w latach 1939–1948;
- wiedzą dotyczącą dziejów oręża polskiego w latach 1939–1948, z uwzględnieniem znajomości broni i barwy, formacji wojskowych, dowódców, architektury obronnej, topografii wojskowej, symboliki, literatury, muzyki i pieśni, malarstwa historycznego.

Zadania pisemne na poszczególnych etapach Konkursu obejmować będą:

I etap – szkolny

wiadomości i umiejętności z zakresu wymienionych poniżej zagadnień:

- przyczyny wybuchu II wojny światowej;
- położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;
- przyczyny i konsekwencje zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow;
- wojna obronna Polski we wrześniu 1939 r.;
- polityka niemiecka i sowiecka w okupowanej Polsce;
- przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich;
- formy oporu społeczeństwa polskiego wobec okupantów;
- losy ludności polskiej w ZSRS;
- życie ludności na okupowanych terytoriach Polski, z uwzględnieniem losów ludności żydowskiej.

II etap – rejonowy

wiadomości i umiejętności z zakresu I etapu konkursu oraz wymienionych poniżej zagadnień:

- etapy, fronty i przełomowe wydarzenia II wojny światowej;
- przyczyny i skutki Holokaustu oraz oporu ludności żydowskiej;
- struktury oraz działalność (polityczna i militarna) polskiego państwa podziemnego;
- przyczyny, przebieg i skutki wybuchu powstania warszawskiego;
- okoliczności powstania i działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na wychodźstwie;
- działania polskich formacji na różnych frontach i obszarach toczącej się wojny;
- polityka mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.

III etap – wojewódzki

wiadomości i umiejętności z zakresu II etapu konkursu oraz wymienionych poniżej zagadnień:

- przyczyny klęski państw Osi;
- decyzje konferencji wielkiej trójki (Teheran, Jałta, Poczdam);

- bezpośrednie skutki II wojny światowej, w tym następstwa polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe;
- przyczyny i skutki rozpadu koalicji antyhitlerowskiej oraz początki zimnej wojny;
- okoliczności przejścia władzy w Polsce przez komunistów (rola Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, referendum ludowe, wybory w 1947 r.);
- postawy Polaków wobec nowych władz ze szczególnym uwzględnieniem oporu zbrojnego (żołnierze niezłomni [wyklęci]).

Zalecana literatura:

Atlas historii Polski. Mapy, komentarze, Warszawa 2000 i kolejne wydania.

Bigoszevska W., *Polskie ordery i odznaczenia*, Warszawa 1989.

Ciechanowski J., *Powstanie Warszawskie*, Warszawa 1984.

Encyklopedia szkolna. Historia, Warszawa 1993 i kolejne wydania.

Grzybek D., Marcinek R., *Historia II wojny światowej – bitwy, dowódcy, kampanie, żołnierze*, Kraków 2009.

Kersten K., *Narodziny systemu władzy, Polska 1943–1948*, Warszawa 1990.

Komornicki S., Bielecki Z. i inni, *Wojsko Polskie 1939–1945. Barwa i Broń*, Warszawa 1990.

Roszkowski W., *Historia Polski 1914–2015*, Warszawa 2018.

Seria wydawnicza *Dzieje narodu i państwa polskiego*: P.P. Wieczorkiewicz, *Kampania 1939 roku*, Warszawa 2001.

Szewera T., *Niech wiatr ją poniesie. Antologia pieśni z lat 1939–1945*, Łódź 1975.

Śląski J., *Żołnierze wyklęci*, Warszawa 1996 i kolejne wydania.

Wielki atlas historyczny, Warszawa 2002.

Zapraszamy do udziału w Konkursie i życzymy powodzenia.

Komitet Organizacyjny Konkursu